Euroopan parlamentti
2024-2029

Talousarvion valvontavaliokunta

2024/2083(INI)

18.12.2024

MIETINTÖLUONNOS

Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamisesta – petostentorjunta – vuosikertomus 2023
(2024/2083(INI))

Talousarvion valvontavaliokunta

Esittelijä: Gilles Boyer

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 24

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamisesta – petostentorjunta – vuosikertomus 2023
(2024/2083(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 310 artiklan 6 kohdan ja 325 artiklan 5 kohdan,

– ottaa huomioon 25. heinäkuuta 2024 annetun komission kertomuksen ”35. vuosikertomus Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamisesta ja petostentorjunnasta – 2023” (COM(2024)0318) (PIF-kertomus 2023),

– ottaa huomioon Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) vuosikertomuksen 2023[1] ja OLAFin valvontakomitean toimintakertomuksen 2023[2],

– ottaa huomioon 1. maaliskuuta 2024 julkaistun Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) vuosikertomuksen 2023,

– ottaa huomioon yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16. joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092[3] (ehdollisuusasetus),

– ottaa huomioon joulukuussa 2023 julkaistun tutkimuksen ”Compliance assessment of measures adopted by the Member States to adapt their systems to Council Regulation (EU) 2017/1939 of 12 October 2017 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor’s Office (the EPPO Regulation)” ja niin ikään joulukuussa 2023 julkaistun jatkotutkimuksen[4],

– ottaa huomioon unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta 23. lokakuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1937[5] (väärinkäytösten paljastajia koskeva direktiivi) ja sen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta 3. heinäkuuta 2024 annetun komission kertomuksen (COM(2024)0269),

– ottaa huomioon 5. heinäkuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2023 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2023)0800) ja 28. helmikuuta 2024 antamansa päätöslauselman komission vuoden 2023 oikeusvaltiota koskevasta vuosikertomuksesta[6],

[1] OLAF, ”Twenty-fourth report of the European Anti-Fraud Office, 1 January to 31 December 2023”, 2023.
[2] EUVL C, C/2024/5658, 23.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5658/oj.
[3] EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[4] JUST/2022/PR/JCOO/CRIM/0004.
[5] EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj.
[6] EUVL C, C/2024/6743, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.

– ottaa huomioon unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä 23. syyskuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509[7] (varainhoitoasetus),

– ottaa huomioon unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin 5. heinäkuuta 2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371[8] (PIF-direktiivi),

– ottaa huomioon 16. syyskuuta 2022 annetun komission kertomuksen ”Toinen kertomus unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin 5 päivänä heinäkuuta 2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 täytäntöönpanosta” (COM(2022)0466),

– ottaa huomioon komission kertomuksen unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta 23 päivänä lokakuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1937[9] täytäntöönpanosta ja soveltamisesta (COM(2024)0269),

– ottaa huomioon 5. heinäkuuta 2023 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2023 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2023)0800),

– ottaa huomioon joulukuussa 2022 julkaistun tutkimuksen ”Strengthening the fight against organised crime: Assessing the legislative framework”[10],

– ottaa huomioon tammikuussa 2023 julkaistun tutkimuksen ”Strengthening the fight against corruption: assessing the legislative and policy framework”[11],

– ottaa huomioon komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 3. toukokuuta 2023 antaman yhteisen tiedonannon korruption torjunnasta (JOIN(2023)0012 ja 3. toukokuuta 2023 annetun komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi korruption torjunnasta sekä neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS ja sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, tehdyn yleissopimuksen korvaamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 muuttamisesta (COM(2023)0234),

– ottaa huomioon 6. kesäkuuta 2023 julkaistun Europolin ja OLAFin yhteisen raportin ”Assessing the Threats to the NextGenerationEU (NGEU) Fund”,

– ottaa huomioon Euroopan oikeusasiamiehen 12. syyskuuta 2023 päivätyn päätösmuistion ”Closing note on the Strategic Initiative concerning the transparency and

[7] EUVL L 2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
[8] EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj.
[9] EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17.
[10] Euroopan komissio, muuttoliike- ja sisäasioiden pääosasto, Blondes, E., Disley, E., Hulme, S. ym., tutkimus ”Strengthening the fight against organised crime – Assessing the legislative framework”, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022.
[11] Euroopan komissio, muuttoliike- ja sisäasioiden pääosasto, laatineet EY ja RAND Europe Euroopan komission puolesta, tammikuu 2023.

accountability of the Recovery and Resilience Facility” asiassa SI/6/2021/PVV, joka otettiin tutkittavaksi 24. helmikuuta 2022,

– ottaa huomioon 9. lokakuuta 2024 julkaistun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen ”Toimintamme vuonna 2023”,

– ottaa huomioon 6. heinäkuuta 2023 julkaistun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsauksen 04/2023 ”EU:n varojen hallinnoinnin digitalisointi”,

– ottaa huomioon erityiseurobarometrin 534 kansalaisten suhtautumisesta korruptioon EU:ssa vuonna 2023[12],

– ottaa huomioon 13. maaliskuuta 2023 annetun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen 06/2023 ”EU:n koheesio- ja maatalousmenoja koskevat eturistiriidat – Toimintakehys käytössä, mutta läpinäkyvyydessä ja havaitsemisessa puutteita”,

– ottaa huomioon unionin petostentorjuntaohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 250/2014 kumoamisesta 29. huhtikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/785[13],

– ottaa huomioon 18. tammikuuta 2024 antamansa päätöslauselman Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamisesta – petostentorjunta – vuosikertomus 2022[14],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A10-0000/2024),

A. ottaa huomioon, että SEUT-sopimuksen 325 artiklan 5 kohdassa määrätyn velvoitteen mukaisesti komissio yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa antaa vuosittain Euroopan parlamentille ja neuvostolle selvityksen kyseisen artiklan täytäntöönpanemiseksi toteutetuista toimenpiteistä (PIF-kertomukset);

B. ottaa huomioon, että PIF-kertomukset perustuvat pääasiassa jäsenvaltioiden sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmän (IMS) kautta toimittamiin tietoihin, joihin sisältyvät muun muassa havaittuja sääntöjenvastaisuuksia ja petoksia koskevat tiedot, sekä komission ABAC-kirjanpitojärjestelmästä saatuihin tietoihin;

C. katsoo, että EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi EU:n tasolla on toteutettava tehokkaita toimenpiteitä, jotka perustuvat kunkin jäsenvaltion erityistilannetta koskeviin tietoihin, erityisesti tapauksissa, joihin liittyy monimutkaista rikollista toimintaa;

D. toteaa, että havaittujen ja petoksiksi ilmoitettujen sääntöjenvastaisuuksien lukumäärä on osoitus niiden toimien tuloksista, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet laittoman toiminnan torjumiseksi tällä alalla, eikä sitä pitäisi tulkita todisteeksi väärinkäytösten tai petosten määrästä jäsenvaltioissa;

[12] Komission muuttoliike- ja sisäasioiden pääosaston pyynnöstä toteutettu ja komission viestinnän pääosaston koordinoima kyselytutkimus.
[13] EUVL L 172, 17.5.2021, s. 110, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/785/oj.
[14] EUVL C, C/2024/5730, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5730/oj.

E. katsoo, että julkisten varojen moitteettoman hoidon ja EU:n taloudellisten etujen suojaamisen olisi oltava avainasemassa kaikissa EU:n toimintapolitiikoissa, jotta voidaan lisätä kansalaisten luottamusta ja varmistaa veronmaksajien rahojen asianmukainen ja järkevä käyttö;

F. ottaa huomioon, että EU:n talousarvion suojaamiseen osallistuu eri tasoilla useita toimijoita, jotka voivat täyttää tehtävänsä vain jäsennellyn suhdeverkoston ja koordinoinnin avulla petostentorjuntajärjestelmässä[15];

G. katsoo, että jäsenvaltioiden oikeus- ja hallintojärjestelmien erilaisuuteen ja niiden vaihteleviin digitalisaatioasteisiin on kiinnitettävä riittävästi huomiota, jotta EU:hun voidaan luoda yhtenäisemmät, yhteentoimivammat ja vertailukelpoisemmat hallinto- ja raportointijärjestelmät petosten, korruption, sääntöjenvastaisuuksien ja muiden rikkomusten ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tehokkaalla tavalla;

H. ottaa huomioon, että varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmä on tehokas EU:n talousarvion suojaamiseksi maksukyvyttömyyden, laiminlyöntien tai yksityisten toimijoiden petosten tai sääntöjenvastaisuuksien riskeiltä ja että Arachne-väline on tässä tehokas tiedonlouhintaan ja riskienpisteytykseen perustuvan lähestymistavan ansiosta;

I. ottaa huomioon, että EU:ssa toimivat rikollisverkostot hyödyntävät täysimääräisesti kaikkea mahdollista huipputason tietotekniikkaa, myös tekoälyä, rikollisessa toiminnassaan, mistä aiheutuu entistä monimuotoisempia uhkia EU:n talousarviolle ja uusia haasteita lainvalvonnalle ja minkä vuoksi petostentorjuntajärjestelmässä on nopeasti kartoitettava tekoälyn käyttöä petostentorjuntaan;

J. ottaa huomioon, että EU:n perustana olevien arvojen ja perusoikeuksien kunnioittaminen sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan noudattaminen ovat edellytyksiä EU:n rahoituksen saamiselle;

K. ottaa huomioon, että oikeusvaltioperiaatetta koskevaa ehdollisuusmekanismia sovelletaan EU:n koko talousarvioon edellytyksenä kaiken EU:n rahoituksen saannille ja että se mahdollistaa toimenpiteiden toteuttamisen, jos oikeusvaltion periaatteita rikotaan tavalla, joka vaikuttaa tai uhkaa vakavasti vaikuttaa EU:n talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai EU:n taloudellisiin etuihin;

L. ottaa huomioon, että elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta 12. helmikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241[16] (elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus) 22 artikla sisältää säännöksiä EU:n taloudellisten etujen suojaamisesta;

Yleisiä huomioita PIF-kertomuksista ja merkittävistä uhista

1. panee tyytyväisenä merkille vuoden 2023 PIF-kertomuksen ja siihen sisältyvät analyysit asiaankuuluvista havainnoista sekä hyväksyy sen suositukset;

[15] OLAF, EPPO, Europol, Eurojust, komissio, Euroopan tilintarkastustuomioistuin, rahanpesuntorjuntaviranomainen (AMLA), Euroopan investointipankki (EIP) ja jäsenvaltioiden viranomaiset sekä petostentorjunnan koordinointivirasto (AFCOS).
[16] EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

2. on samaa mieltä siitä, että unionin taloudellisten etujen tehokas suojaaminen edellyttää digitalisaation nopeuttamista, mikä helpottaa tietämyksen jakamista, tietojen saatavuutta ja käsittelyä ja tehostaisi koko petostentorjuntajärjestelmän hallinnointia; katsoo, että sekä EU:n että kansallisten viranomaisten olisi tehostettava digitaalisten välineiden käyttöä yhteistyön helpottamiseksi;

3. toteaa jälleen, että keskeisenä ratkaisuna unionin taloudellisten etujen tehokkaaseen suojaamiseen on petostentorjuntajärjestelmän monien osien toimintojen paremmin mitattavissa oleva ja tulossuuntautuneempi hallinnointi;

4. muistuttaa, että tutkimuksia suorittavien hallinto- ja oikeusviranomaisten tiivis yhteistyö on olennaisen tärkeää sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla; toistaa jälleen huolensa epätyydyttävästä tilanteesta, erityisesti petosepäilyjen ja sääntöjenvastaisuuksien havaitsemisessa ja niistä ilmoittamisessa sekä niiden seurannassa, joissa on huomattavia eroja jäsenvaltioiden välillä;

5. panee merkille, että EU:n ja kansallisten toimivaltaisten viranomaisten ilmoittamien petos- ja sääntöjenvastaisuustapausten kokonaismäärä kasvoi hieman vuonna 2023 (yhteensä 13 563) verrattuna vuoteen 2022 (yhteensä 12 455); panee lisäksi merkille, että näihin tapauksiin liittyvän rahoituksen kokonaismäärä oli suurempi vuonna 2023 (1,90 miljardia euroa) kuin vuonna 2022 (1,77 miljardia euroa) ja että tämä viittaa EU:n talousarvioon kohdistuvaan merkittävään tappioriskiin; toteaa, että useiden ohjelmien monivuotisessa täytäntöönpanosyklissä tehtävät viiden vuoden keskiarvoon perustuvat vertailut ovat vuosittaisia vertailuja tarkoituksenmukaisempia reaaliaikaisten tilanteiden tunnistamiseksi ja luotettavan analyysin saamiseksi suuntauksista ja kehityskuluista; on näin ollen tyytyväinen siitä, että vuoden 2023 PIF-kertomuksessa viitataan kauden 2019–2023 tuloksiin;

6. on huolissaan vuoden 2023 PIF-kertomukseen sisältyvässä monivuotisessa analyysissä kuvatuista yleisistä näkymistä; korostaa, että nykytilanteen vuoksi on perusteltua pyrkiä varmistamaan riittävien resurssien tehokkaampi käyttöönotto ja käyttö, mikä edellyttää parempaa hallinnointia ja yhteistyötä; kehottaa talousarviosta, petostentorjunnasta ja julkisesta hallinnosta sekä demokratiasta, oikeusasioista ja oikeusvaltioperiaatteesta vastaavia komission jäseniä tekemään tiivistä ja välitöntä yhteistyötä käynnistääkseen aloitteita, joilla petostentorjuntajärjestelmän toimista ja tuloksista tehdään mitattavia ja konkreettisempia, ja esittämään aloitteet parlamentille vahvistuskuulemisissa tehdyn sitoumuksen mukaisesti;

7. toistaa kehotuksensa soveltaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa PIF-kertomuksiin, joita pidetään myös petostentorjuntajärjestelmän hallintovälineenä; on tietoinen siitä, että kuten vuoden 2023 PIF-kertomuksessa korostetaan, unionin taloudellisten etujen operatiivinen suojaaminen petoksilta, sääntöjenvastaisuuksilta ja muulta laittomalta toiminnalta on annettu kansallisten viranomaisten, OLAFin ja EPPOn tehtäväksi, ja panee tyytyväisenä merkille OLAFin ja EPPOn havaintojen sisällyttämisen vuoden 2023 PIF-kertomukseen; pyytää analysoimaan perusteellisemmin petostentorjuntajärjestelmän osien välistä vuorovaikutusta;

8. panee tyytyväisenä merkille OLAFin tutkimustoiminnan ja erityisesti annettujen suositusten määrän kasvun (309 suositusta verrattuna 275:een vuonna 2022) ja takaisin perittäväksi suositetun varojen kokonaismäärän (1 043,8 miljoonaa vuonna 2022

verrattuna 426,8 miljoonaan vuonna 2022), kun vireille pantujen tapausten määrä (190 vuonna 2023 ja 192 vuonna 2022) ja päätökseen saatettujen tapausten määrä (265 vuonna 2023 ja 256 vuonna 2022) pysyivät vakaina; huomauttaa erityisesti, että vuosina 2019–2023 yli 88 prosenttia sääntöjenvastaisuuksista, jotka määriteltiin mahdollisesti petoksiksi ja jotka liittyivät suoran hallinnoinnin piiriin kuuluviin menoihin, havaittiin OLAFin tutkimuksissa; pitää valitettavana, että tutkimusten pitkällä kestolla voi olla kielteinen vaikutus, koska korjaavat toimenpiteet käynnistetään myöhään; toistaa pyyntönsä saada kattavat ja riittävän yksityiskohtaiset numerotiedot rahamääristä, jotka komissio on tosiasiallisesti perinyt takaisin OLAFin antamien taloudellisten suositusten perusteella; kehottaa komissiota myös sisällyttämään seuraaviin PIF-kertomuksiin OLAFia koskevat aihekohtaiset osiot, jotta sen toiminnasta ja toteutetuista varojen takaisinperintätoimista voidaan laatia yksityiskohtaisempi analyysi ja selostus;

9. pitää myönteisenä tapaa, jolla kesäkuusta 2021 toiminnassa ollut EPPO on kehittänyt ja lisännyt toimintaansa, mikä käy hyvin ilmi käynnistettyjen tutkintatoimien (1 371 verrattuna 865:een vuonna 2022), kaikkien käynnissä olevien tutkintatoimien (1 927 verrattuna 1 117:ään vuonna 2022) ja syytetoimien (139 verrattuna 87:ään vuonna 2022) määristä; arvostaa EPPOn yksityiskohtaista raportointia, jossa annetaan merkityksellisiä tietoja monista suuntauksista ja toimintaan osallistuvien jäsenvaltioiden tilanteesta;

10. on huolissaan siitä, että EPPOn ilmoittamat arvonlisäveropetoksiin liittyvät huomattavat taloudelliset menetykset vaikuttavat haitallisesti jäsenvaltioiden kansallisiin talousarvioihin; korostaa, että arvonlisävero on tärkeä tulonlähde myös unionin talousarviolle; katsoo, että on asianmukaista ottaa huomioon unionin omien varojen järjestelmää koskevien säännösten monimutkaisuus arvioitaessa määrällisesti EPPOn toiminnan taloudellisia vaikutuksia[17]; huomauttaa elpymis- ja palautumisohjelmia koskevien tutkintojen huolestuttavasta määrästä (233) ja arvioiduista taloudellisista menetyksistä (1,86 miljardia euroa);

11. kehottaa komissiota kehittämään ja panemaan täytäntöön ratkaisuja, joiden avulla voidaan seurata OLAFin suosituksia ja EPPOn syytetoimia, analysoida niitä ja mitata OLAFin ja EPPOn toimien todellista vaikutusta unionin talousarvion suojaamiseen sekä väärin hallinnoitujen varojen että perimättä jääneiden varojen takaisinperinnän osalta, jotta voidaan perustella tulossuuntautunutta päätöksentekoa;

12. toteaa, että viestintä ja avoimuus ovat olennaisia petosten ja korruption torjunnassa; korostaa, että on tärkeää osallistaa kansalaisyhteiskunta, tiedotusvälineet ja tutkiva journalismi tietoisuuden lisäämiseen;

13. on huolissaan EPPOn ja Europolin antamasta selkeästä varoituksesta, että merkittävimpien rajatylittävien petostapausten taustalla on yhä useammin järjestäytyneitä rikollisryhmiä; panee merkille, että EPPOn vuosikertomuksen mukaan sen käynnissä olevissa tutkinnoissa käsiteltiin vuoden 2023 loppuun mennessä 209:ää EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuvaa rikollisjärjestöjen tekemää rikosta; ymmärtää, että järjestäytynyt rikollisuus vaikuttaa merkittävästi unionin resursseihin; on tietoinen siitä, että nykyiset analysointi- ja raportointivälineet eivät mahdollista asian

[17] Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2020/2053, annettu 14. joulukuuta 2020, Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä ja päätöksen 2014/335/EU, Euratom kumoamisesta, EUVL L 424, 15.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2053/oj.

kvantifiointia tyydyttävällä tavalla nykyisten toimenpiteiden ja toimintapolitiikkojen tehokkuuden tai puutteiden arvioimiseksi; kehottaa komissiota ryhtymään pikaisesti kaikkiin tarvittaviin toimiin tämän analysointi- ja raportointiongelman ratkaisemiseksi;

14. panee merkille vuoden 2023 Eurobarometri-tutkimuksen (”Kansalaisten suhtautuminen korruptioon EU:ssa vuonna 2023”) tulokset, joiden mukaan EU:n kansalaiset ja yritykset katsovat korruption olevan vakava huolenaihe; toteaa, että korkean tason korruptio, myös EU:n toimielimissä, vaikuttaa unionin taloudellisiin etuihin ja koko EU:n talouteen sekä samalla heikentää kansalaisten luottamusta demokraattisiin instituutioihin niin EU:ssa kuin jäsenvaltioissa;

15. huomauttaa, että korruptiotapausten osalta EPPO raportoi vuoden 2023 loppuun mennessä 131:stä tutkitusta rikoksesta (joita vuonna 2022 oli 87), että vuosina 2019–2023 11 maata ilmoitti komissiolle 65 tapauksesta IMS-järjestelmän[18] kautta ja että tällaisiin tapauksiin liittyvät ilmoitetut sääntöjenvastaiset määrät olivat yhteensä noin 50,5 miljoonaa euroa;

16. toteaa, että jäsenvaltioissa on käytössä korruptiontorjuntastrategioita; kehottaa arvioimaan näitä strategioita ja tarkistamaan niitä säännöllisesti;

17. panee merkille komission pyrkimykset ehkäistä ja käsitellä eturistiriitatapauksia unionin varojen hallinnoinnissa; panee merkille, että vuosina 2019–2023 IMS-järjestelmän kautta raportoitiin 419 eturistiriitoja koskevaa tapausta (joita vuosina 2018–2022 oli 375) ja että niihin liittyvä varojen kokonaismäärä oli noin 112 miljoonaa euroa; korostaa, että tilintarkastustuomioistuin on todennut tarkastustyössään[19], että eturistiriitoja koskeva pääasiallinen tietolähde on IMS-järjestelmä ja että siihen tallennettujen tietojen määrä ja laatu vaihtelevat jäsenvaltioittain; korostaa, että jos jäsenvaltiot pitävät eturistiriitaa vähäisenä osana laajempaa petostapausta, ne eivät ilmoita tällaisia tapauksia eturistiriitoihin liittyvinä tapauksina; kehottaa komissiota hyväksymään tarvittavat aloitteet, joilla varmistetaan edellä mainittujen tilanteiden johdonmukainen ja riittävän yksityiskohtainen ilmoittaminen IMS-järjestelmään;

Tulot

18. panee merkille, että vuonna 2023 perinteisiin omiin varoihin liittyvien petosten ja muiden sääntöjenvastaisuuksien kokonaismäärä (5 118 verrattuna 4 661:een vuonna 2022) oli 10 prosenttia suurempi kuin viiden vuoden keskiarvo (2019–2023), mutta määrä väheni 12 prosenttia 478 miljoonaan euroon (783 miljoonaa euroa vuonna 2022); pitää valitettavana, että vaikka tietojen mukaan muiden sääntöjenvastaisuuksien takaisinperintä on parantunut (82 prosenttia), petostapausten takaisinperintäaste on pysynyt ennallaan 25 prosentissa, mikä on edelleen alhainen;

19. huomauttaa, että vuonna 2023 komissio katsoi, että vain viidessä jäsenvaltioiden sille toimittamista uusista kirjanpidosta poistamista koskevista selvityksistä oli osoitettu

[18] Sähköinen järjestelmä, joka on kehitetty jäsenvaltioissa havaittujen petosten ja muiden sääntöjenvastaisuuksien ilmoittamiseen ja jota käyttää 35 maata.
[19] Erityiskertomus 01/2019 ”EU:n varainkäyttöön liittyvien petosten torjunta”, 23–28 kohta, 06/2019 ”EU:n koheesiomenoihin liittyvien petosten torjunta”, 47–57 kohta, ja 13. maaliskuuta 2023 annettu tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 06/2023 ”EU:n koheesio- ja maatalousmenoja koskevat eturistiriidat – Toimintakehys käytössä, mutta läpinäkyvyydessä ja havaitsemisessa puutteita” – 80 kohta.

tyydyttävästi, että perinteiset omat varat oli menetetty kyseisistä jäsenvaltioista riippumattomista syistä ja että jäsenvaltiot eivät olleet taloudellisesti vastuussa menetyksestä; panee sitä vastoin merkille, että 81 tapauksessa, joiden arvo oli lähes 69 miljoonaa euroa, komissio katsoi, että jäsenvaltiot eivät olleet osoittaneet tyydyttävällä tavalla, että perinteiset omat varat oli menetetty niistä riippumattomista syistä, ja että ne olivat näin ollen taloudellisesti vastuussa menetyksestä;

20. panee merkille OLAFin, EPPOn ja Eurofiscin kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvän nykyisen oikeudellisen kehyksen; kehottaa komissiota nopeuttamaan nykyisen oikeudellisen kehyksen tarkistamisprosessia, jotta voidaan luoda selkeä oikeusperusta Eurofiscin ja EPPOn väliselle suoralle yhteistyölle; kannustaa OLAFia maksimoimaan keskinäisen hallinnollisen avunannon tarjoamat mahdollisuudet tullipetosten ja niihin liittyvien alv-petosten havaitsemiseksi ja tunnistamiseksi sekä ilmoittamaan tällaisista tapauksista viipymättä EPPOlle; korostaa, että vuonna 2023 EPPO havaitsi alv-petoksia noin 20 prosentissa sen aktiivisista tapauksista (873 tapausta), joten alv-petos oli toiseksi yleisin rikostyyppi muihin kuin hankintamenoihin liittyvien petosten jälkeen (1 586 tapausta); on huolissaan järjestäytyneiden rikollisryhmien kasvavasta osallisuudesta alv-petoksissa sekä tällaisten petosten ja muiden erittäin vakavien rikosten, kuten rahanpesun, välisistä yhteyksistä;

21. kehottaa jälleen komissiota harkitsemaan uudelleen PIF-direktiivissä asetettua 10 miljoonan euron kynnysarvoa, jolla on merkittävä vaikutus EPPOn toimintaan alv-petostapauksissa; katsoo, että tämän kynnysarvon laskentamenetelmien erilaiset tulkinnat tekevät tilanteesta epäselvän; korostaa, että nykyinen kynnysarvo rajoittaa pelotevaikutusta ja antaa rikoksentekijöille mahdollisuuden etsiä heikointa lainkäyttöaluetta EPPOn väliintulon välttämiseksi; katsoo, että PIF-direktiiviä tarkistettaessa olisi joko poistettava kynnysarvo tai laskettava sitä huomattavasti; kehottaa komissiota antamaan tällä välin asianmukaista ohjeistusta laskentamenetelmästä, jota sovelletaan tapauksiin ennen PIF-direktiivin muuttamista;

22. korostaa OLAFin ja EPPOn välisen vaikuttavan ja tehokkaan yhteistyön merkitystä tällä tulojen alalla ja katsoo, että riittävä havaitseminen ja tietojen toimittaminen OLAFilta EPPOlle voisivat lisätä alv- ja tullitulojen kantoa EU:n talousarvioon;

Menot

23. on huolissaan sekä vuonna 2023 että vuonna 2022 yhteisen maatalouspolitiikan puitteissa havaittujen petosten ja sääntöjenvastaisuuksien suuresta määrästä sekä maaseudun kehittämisen että maataloustuen alalla; huomauttaa, että tiedot vahvistavat aiempina vuosina määritellyt suuntaukset ja riskit; panee merkille, että kaudella 2019–2023 maaseudun kehittämiseen liittyvät petoksiksi ilmoitetut sääntöjenvastaisuudet lisääntyivät, mikä johtui pääasiassa ohjelmakaudella 2014–2020 havaittujen sääntöjenvastaisuuksien määrän kasvusta; panee merkille, että kaudella 2019–2023 muiden kuin petoksiksi ilmoitettujen maaseudun kehittämiseen liittyvien sääntöjenvastaisuuksien määrä kasvoi jatkuvasti ohjelmien täytäntöönpanon myötä;

24. panee merkille, että koheesiopolitiikan alalla muiden kuin petoksiksi ilmoitettujen sääntöjenvastaisuuksien lukumäärä ja rahamäärät ohjelmakaudella 2014–2020 ovat paljon pienemmät kuin ohjelmakauden 2007–2013 kymmenen ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana ilmoitetut määrät; huomauttaa, että petosten

havaitsemisaste[20] ohjelmakaudella 2014–2020 on sama (0,53 prosenttia) kuin ohjelmakaudella 2007–2013, kun taas sääntöjenvastaisuuksien havaitsemisaste on paljon alhaisempi (0,67 prosenttia) kuin ohjelmakaudella 2007–2013 (2,5 prosenttia);

25. panee tyytyväisenä merkille OLAFin analyysiraportin ”Fraud and irregularities by areas of the Cohesion policy – comparison risks”, jossa viitataan jäsenvaltioilta joulukuuhun 2023 mennessä saatuihin ohjelmakautta 2014–2020 koskeviin tietoihin ja yksilöidään alat, joihin erityisesti kohdistuu petosriski (kuten ympäristöön, ilmastonmuutokseen ja vähähiiliseen talouteen siirtymiseen, tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin tehtävät investoinnit); huomauttaa, että petostapauksissa rahamäärät olivat suurimmat ympäristönsuojelun sekä tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja innovoinnin aloilla;

26. toistaa huolensa hallinnollisten menettelyjen pitkittymisestä ilmoitettujen petostapausten käsittelyssä; huomauttaa, että kaudella 2019–2023 yhteisen maatalouspolitiikan alalla kului keskimäärin lähes neljä vuotta sääntöjenvastaisuuden alkamisesta siihen, että alettiin epäillä petollista toimintaa, ja lähes kolme vuotta lisää tapauksen päätökseen saattamiseen sen jälkeen, kun siitä oli ilmoitettu komissiolle; korostaa, että koheesiopolitiikan alalla kaudella 2014–2020 kului keskimäärin noin puolitoista vuotta ennen kuin heräsi epäilys petokseksi ilmoitettavasta sääntöjenvastaisuudesta ja yli kaksi vuotta ennen kuin petostapauksen tutkinta saatiin päätökseen sen jälkeen, kun siitä oli ilmoitettu komissiolle; pyytää komissiota tehostamaan vuoropuhelua jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa ja antamaan niille suosituksia hallinnollisten menettelyjen keston lyhentämiseksi;

27. panee merkille, että vuosina 2019–2023 suoran hallinnoinnin osalta OLAF mainittiin petoksiksi ilmoitettujen sääntöjenvastaisuuksien havaitsemisen lähteenä 88,4 prosentissa takaisinperintäeristä, mikä vastaa 92,1:tä prosenttia takaisin perittävästä kokonaismäärästä; pyytää komissiota antamaan selkeitä tietoja datasta ja toimista, joilla on pyritty nopeuttamaan takaisinperintää, mukaan lukien petosten ja muiden sääntöjenvastaisuuksien takaisinperinnän kokonaisastetta koskeva data;

28. korostaa, että takaisinperintä on unionin taloudellisia etuja suojaava toimenpide, joka mahdollistaa sen toimintapolitiikkojen asianmukaisen täytäntöönpanon ja sellaisten maksettujen menojen korvaamisen, jotka eivät täytä rahoitusvaatimuksia; korostaa tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa nro 7/2024[21] esitettyjä havaintoja kaudelta 2014–2020, jolloin ilmoitetut sääntöjenvastaiset menot olivat 14 miljardia euroa, jotka on korvattava takaisinperinnällä; kehottaa komissiota ehdottamaan asianmukaisia toimenpiteitä, joilla annetaan täydelliset tiedot sääntöjenvastaisista menoista ja niihin liittyvistä korjaavista toimenpiteistä;

29. arvelee, että koska neuvosto ei tukenut komission aloitteita vuosina 2004 ja 2014, komissio ei ole halukas esittämään uutta lainsäädäntöehdotusta keskinäisestä hallinnollisesta avusta EU:n menoaloilla, joilla tämä käytäntö ei tällä hetkellä ole mahdollinen; kannustaa komissiota hyödyntämään OLAF-asetuksen[22]– joka jo antaa

[20] Petosten havaitsemisaste (FDR) on petoksiksi ilmoitettuihin sääntöjenvastaisuuksiin liittyvien rahamäärien prosenttiosuus maksujen kokonaismäärästä. Sääntöjenvastaisuuksien havaitsemisaste (IDR) on muiksi kuin petoksiksi ilmoitettuihin sääntöjenvastaisuuksiin liittyvien rahamäärien prosenttiosuus maksujen kokonaismäärästä.
[21] Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 7/2024 ”Sääntöjenvastaisiin EU-menoihin sovellettavat komission takaisinperintäjärjestelmät – Potentiaalia periä takaisin enemmän ja nopeammin”.
[22] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11. syyskuuta 2013,

virastolle laajennetut valtuudet koordinoida jäsenvaltioiden toimia – tarkistamisen tarjoamaa tilaisuutta ja kehittämään edelleen nykyisiä säännöksiä tämän puutteen korjaamiseksi;

Next Generation EU -väline ja elpymis- ja palautumistukiväline

30. arvostaa toimia, joita komissio toteutti 27 elpymis- ja palautumissuunnitelman tarkistamisen yhteydessä ja joilla autettiin sopeutumaan Venäjän Ukrainaan kohdistaman täysimittaisen hyökkäyksen jälkeisiin energiamarkkinoiden häiriöihin; toteaa, että REPowerEU-suunnitelman sisällyttämisellä elpymis- ja palautumissuunnitelmiin olisi edistettävä riippuvuuden vähentämistä ja vihreän siirtymän toteuttamista;

31. toteaa, että elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva komission valvontakehys perustuu ensisijaisesti jäsenvaltioiden vastuuseen suojata EU:n taloudellisia etuja; kehottaa komissiota kiinnittämään edelleen runsaasti huomiota siihen, että jäsenvaltiot saavuttavat erityiset tarkastusta ja valvontaa koskevat välitavoitteet, jotka on lisätty niihin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, jotka eivät olleet luotettavia, ja jatkamaan toimia vastuuvelvollisuuden puutteiden korjaamiseksi; panee merkille toimet, jotka komissio on käynnistänyt tilintarkastustuomioistuimen annettua suosituksia, jotka koskivat joidenkin jäsenvaltioiden valvonta- ja raportointijärjestelmissä havaittavissa olevia heikkouksia;

32. panee merkille, että elpymis- ja palautumistukivälineen osalta vuoden 2023 PIF-kertomuksessa esitetään komission ilmoittamien petosepäilytapausten määrä (15) ja tarkastusten määrä (13, kun vuonna 2022 niitä tehtiin 16) mutta se ei sisällä EPPOn tutkintatoimien huolestuttavan suurta määrää (233 elpymis- ja palautumisohjelmiin liittyvää tutkintaa, joista aiheutui arviolta 1,86 miljardin euron taloudelliset tappiot); on huolissaan analyyseistä, jotka viittaavat petos- ja korruptiotapausten, kaksinkertaisen rahoituksen ja eturistiriitatapausten määrän mahdolliseen räjähdysmäiseen kasvuun tulevina vuosina, mikä saattaa merkitä sitä, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat olivat tuloksettomia;

33. pyytää OLAFia jatkamaan riskianalyysiään, joka asetettiin vuonna 2023 jäsenvaltioiden saataville yhdessä elpymis- ja palautumistukivälineen riskikehyksen päivitetyn version kanssa, sekä jäsenvaltioiden viranomaisille tarkoitettua koulutusta ja seminaareja; kannattaa IMS-järjestelmän käyttöä elpymis- ja palautumistukivälineen sääntöjenvastaisuuksien ilmoittamiseen; kehottaa uudestaan komissiota, EU:n erityisvirastoja ja elimiä sekä jäsenvaltioita toimimaan aktiivisesti yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi Next Generation EU -välineen täytäntöönpanon yhteydessä;

34. panee merkille, että komissio on osana elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevia ohjeita hyväksynyt[23] liitteen IV elpymis- ja palautumistukivälineen vähennys- ja takaisinperintäkehyksestä; toteaa, että maksun vähentäminen on mahdollista silloin, kun maksuja on vielä suorittamatta; muistuttaa, että elpymis- ja palautumistukivälineen

---

Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj.

[23] Komission tiedonanto – Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin liittyvät ohjeet (C/2024/4618).

käyttö päättyy vuonna 2026; huomauttaa, että takaisinperintä käynnistetään vasta silloin, kun maksueriä ei enää ole jäljellä; on huolissaan siitä, että tämä koheesiorahastojen täytäntöönpanomallista lainattu takaisinperintämenettely on osoittautunut erittäin tehottomaksi ja siitä luovuttiin nykyisessä monivuotisessa rahoituskehyksessä; pitää erittäin valitettavana, että vuoden 2023 loppuun mennessä ABAC-järjestelmässä ei ollut elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevia perintämääräyksiä ja että jäsenvaltiot eivät ole edelleenkään velvollisia ilmoittamaan elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvistä sääntöjenvastaisuuksista IMS-järjestelmän kautta;

35. toteaa jälleen, että avoimuus on keskeisessä asemassa petollisten menettelyjen paljastamisessa ja petollisten toimien torjumisessa; toteaa jälleen olevansa tyytymätön komission hyväksymään tulkintaan elpymis- ja palautumistukivälineeseen sisältyvästä ”lopullisen vastaanottajan” käsitteestä; ei hyväksy komission tulkintaa, sillä se on puutteellinen ja harhaanjohtava[24]; huomauttaa, että komission ohjeiden[25] mukaan ”lopullinen vastaanottaja” on ”lopullinen saaja”, joka saa varoja elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteeseen, ja rahoituksen ensimmäisenä tai välivaiheessa vastaanottavia tahoja, kuten ministeriöitä tai virastoja, jotka toimivat ainoastaan varojen jakelijoina, ei pitäisi katsoa ”lopulliseksi saajaksi”; kehottaa komissiota jälleen pyytämään jäsenvaltioita toimittamaan tietoja ”lopullisesta vastaanottajasta” tai ”lopullisesta saajasta” ja olemaan hyväksymättä jäsenvaltioilta ”toisen tason vastaanottajia” koskevia tietoja, jotka eivät ole lainsäätäjien välisen sopimuksen mukaisia;

36. on huolissaan tilintarkastustuomioistuimen lausunnosta[26], jonka mukaan riski siitä kasvaa, että EU:n varoja käytetään kahteen kertaan samaan toimenpiteeseen ja jaetaan kahteen kertaan samaan toimeen; on siinä käsityksessä, että toisiaan vastaavia toimenpiteitä rahoitetaan samankaltaisilla aloilla, kuten liikenne- ja energiainfrastruktuurin aloilla, sekä EU:n talousarviosta että elpymis- ja palautumistukivälineestä, koska EU:n pandemiaelpymisrahastosta rahoitetaan EU:n vakio-ohjelmista rahoitettavien toimien kaltaisia toimia; toteaa, että elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden EU:n välineiden täydentävyys on sallittua, mutta toteaa, että näin saatetaan saavuttaa kokonaan muista kuin elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettuja välitavoitteita, koska elpymis- ja palautumistukiväline ei liity tosiasiallisesti aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen vaan pikemminkin palkitsee välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisesta; korostaa, että monitasoinen hallinto, pirstaleinen tietotekniikkaympäristö ja rajallinen tietojenvaihto tai Arachnen kaltaisten tiedonlouhintavälineiden käyttö estävät kaksinkertaisen rahoituksen havaitsemisen, minkä vuoksi käytössä olevat valvontamekanismit eivät välttämättä ole riittäviä lieventämään tätä kasvanutta riskiä asianmukaisesti; toteaa, että komission mahdollisuuksia havaita kaksinkertaisen rahoituksen tapauksia rajoittaa se, ettei elpymis- ja palautumistukivälineen lopullisten

[24] Komission vastaukset tilintarkastustuomioistuimen 2. syyskuuta 2024 antamaan erityiskertomukseen ”Elpymis- ja palautumistukivälineen varojen käyttö – Toimenpiteiden loppuun saattamiseen ja siten myös elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen liittyy edelleen viivästyksiä ja riskejä”, s. 4.
[25] Komission tiedonanto – Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin liittyvät ohjeet (C/2024/4618).
[26] Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 22/2024 ”EU:n talousarviosta maksettu kaksinkertainen rahoitus – Valvontajärjestelmistä puuttuu olennaisia tekijöitä, joilla voitaisiin lieventää elpymis- ja palautumistukivälineen kustannuksiin perustumattoman rahoitusmallin lisääntyneitä riskejä” ja tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomukset EU:n talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022.

tuensaajien täydellistä luetteloa ole suoraan saatavilla; katsoo, että joidenkin jäsenvaltioiden käyttöön ottama varotoimi, jolla vältetään elpymis- ja palautumistukivälineen yhdistäminen muihin EU:n välineisiin, auttaa alentamaan kaksinkertaisen rahoituksen riskiä; kehottaa komissiota lisäämään valvontaansa tältä osin;

37. toteaa, että jäsenvaltiot voivat sisällyttää elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa toimenpiteitä, joilla ei ole arvioituja kustannuksia tai joiden arvioidut kustannukset ovat nolla[27]; huomauttaa myös, että nämä ”kustannuksettomat” välitavoitteet ovat tärkein viitekehys, jolla arvioidaan elpymis- ja palautumistukivälineen varojen asianmukaista käyttöä aiottuihin tarkoituksiin; ymmärtää, että näihin ”kustannuksettomiin” tai ”nollakustanteisiin” välitavoitteisiin liittyvät maksut suoritetaan välitavoitteiden saavuttamisen jälkeen aiheutuneista kustannuksista riippumatta soveltaen elpymis- ja palautumistukivälineen mukaista lähestymistapaa (”rahoitus, joka ei perustu kustannuksiin”); toteaa kuitenkin, että tällaisten välitavoitteiden vuoksi on mahdotonta todentaa maksettujen elpymis- ja palautumistukivälineen varojen moitteetonta hallinnointia, koska varat maksetaan sellaisen välitavoitteen yhteydessä, jota varten niitä ei ole otettu käyttöön; kehottaa komissiota harkitsemaan uudelleen oletustaan, jonka mukaan ”nollakustanteinen” toimenpide ei voi johtaa kaksinkertaiseen rahoitukseen riippumatta siitä, käytetäänkö sen täytäntöönpanoon muita EU:n varoja; kehottaa painokkaasti komissiota tehostamaan ”nollakustanteisten” toimenpiteiden valvontaa ja antamaan jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten kyseisten toimenpiteiden rahoitussuunnitteluun olisi puututtava tällaisen riskin ehkäisemiseksi;

38. kehottaa jälleen komissiota säilyttämään riittävät jälkitarkastusmenettelyt ja kiinnittämään erityistä huomiota riskiin siitä, että aiemmin tarkastettujen ja tyydyttävästi toteutetuiksi arvioitujen tavoitteiden saavutukset peruuntuvat sen jälkeen, kun niistä on suoritettu maksu;

39. seuraa helmikuussa 2022 käynnistettyä ja syyskuussa 2023 päätökseen saatua oikeusasiamiehen strategista aloitetta, joka koski elpymis- ja palautumistukivälineen avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta ja jonka tulokset se hyväksyy kaikilta osin; pitää myönteisenä komission ja oikeusasiamiehen jatkuvaa vuoropuhelua, jossa pyritään puuttumaan havaittuihin epätyydyttäviin tilanteisiin, jotka liittyvät erityisesti tulostaulun ja elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvien asiakirjojen ennakoivaan julkaisemiseen;

Petosten torjunnan tehostaminen digitalisaation ja avoimuuden avulla

40. pitää myönteisenä poliittista yhteisymmärrystä ehdotetusta varainhoitoasetuksen uudelleenlaatimista koskevasta tekstistä; katsoo, että varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmän soveltamisalan laajentaminen yhteistyössä toteutettavaan hallinnointiin ja oikeusperustan hyväksyminen Arachnen käyttämiselle EU:n laajuisen tiedonlouhinta- ja riskienpisteytysvälineen mallina vahvistavat EU:n taloudellisten etujen suojaa;

[27] Komission yksiköiden valmisteluasiakirja ”Guidance to Member States: recovery and resilience plans”, 22. tammikuuta 2021 (SWD(2021)0012).

41. on samaa mieltä siitä, että IMS-järjestelmä, jonka kautta jäsenvaltiot ilmoittavat komissiolle EU:n talousarvioon vaikuttavista sääntöjenvastaisuuksista ja petoksista, voi parantaa yhteentoimivuutta komission muiden sisäisten välineiden, kuten Arachnen ja varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmän, sekä jäsenvaltioiden digitaalisten välineiden kanssa; pyytää, että sille annetaan varainhoitoasetuksen uudelleenlaadinnan jälkeen tietoja varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmän ja IMS-järjestelmän käyttöliittymän kehityksestä ja IMS-järjestelmän tietojen mahdollisesta käytöstä tiedonlouhinta- ja riskienpisteytysvälineessä (Arachne);

42. kehottaa jälleen lisäämään tietojärjestelmien yhteentoimivuutta ja yhdenmukaistamaan raportointia, seurantaa ja tarkastuksia unionissa; on tietoinen yhteentoimivuuden monialaisesta luonteesta ja arvostaa Yhteentoimiva Eurooppa -säädöksen hyväksymistä[28];

43. korostaa 6. heinäkuuta 2023 julkaistuun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsaukseen 4/2023 ”EU:n varojen hallinnoinnin digitalisointi” sisältyviä havaintoja; muistuttaa digitalisaation myönteisistä vaikutuksista petosten ja sääntöjenvastaisuuksien torjuntaan ja havaitsemiseen sekä EU:n varojen hallinnointiin, valvontaan ja tarkastuksiin, koska se mahdollistaa helpomman ja nopeamman tietojen saannin sekä etätarkastukset ja siten pienentää kustannuksia vähentäessään valvonnan ja paikalla tehtävien tarkastusten tarvetta;

44. on samaa mieltä siitä, että digitalisaatiolla olisi oltava keskeinen asema kaikissa petostentorjuntastrategioissa ja että se olisi erityisesti sisällytettävä kansallisiin petostentorjuntastrategioihin, jotta mahdollistetaan koordinointi eri osa-alueiden välillä ja voidaan ottaa huomioon uusista teknologioista aiheutuvat uhat;

45. katsoo, että digitalisaatio tarjoaa mahdollisuuden tehdä konkreettisia parannuksia petostentorjuntaverkoston hallintoon ja että helpottamalla viestintää ja saavutettavuutta se auttaa parantamaan raportointia ja siten ymmärtämään paremmin jäljellä olevia esteitä sekä tukee päätöksentekijöiden ja lainsäätäjien oikea-aikaisempaa ja kattavampaa reagointia;

46. suhtautuu myönteisesti petostentorjuntajärjestelmän monien toimijoiden pyrkimyksiin arvioida ja kehittää edelleen tekoälyn ja koneoppimisen tarjoamia vaihtoehtoja sääntöjenvastaisuuksien tunnistamiseksi ja havaitsemiseksi sekä tehokkuuden lisäämiseksi analysoinnissa ja perinteisissä hallinnollisissa tehtävissä; muistuttaa, että ihmisen tekemällä arvioinnilla on edelleen oltava keskeinen asema kaikissa prosesseissa; toteaa lisäksi, että tekoälyllä voi olla käänteentekevä rooli petostentorjunnassa, sillä se mahdollistaa suurten tietokokonaisuuksien nopean analysoinnin ja tehostaa petosten havaitsemista ja petostyyppien tunnistamista; muistuttaa, että tekoälyn onnistunut käyttö riippuu kaikkien sidosryhmien välisestä tehokkaasta yhteistyöstä ja korkealaatuisen tietojen saatavuudesta, jota tuetaan käyttämällä Arachnea tehokkaasti; kehottaa komissiota pyrkimään kehittämään tekoälyä Euroopassa, jotta voidaan säilyttää datasuvereniteetti ja varmistaa vahva tietosuoja tekoälysäädöksessä[29] ja yleisessä tietosuoja-asetuksessa[30] esitettyjen periaatteiden

[28] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/903, annettu 13. maaliskuuta 2024 toimenpiteistä julkisen sektorin yhteentoimivuuden korkean tason varmistamiseksi koko unionissa (Yhteentoimiva Eurooppa -säädös), EUVL L 903, 22.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj.
[29] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1689, annettu 13. kesäkuuta 2024 tekoälyä koskevista

mukaisesti; kehottaa kaikkia petostentorjunnassa mukana olevia toimijoita tiivistämään yhteistyötään, jotta tekoälyn käyttöä voidaan hyödyntää tehokkaasti ja vastuullisesti petostentorjunnassa;

EU:n petostentorjuntajärjestelmän sisäinen taso – keskeiset toimenpiteet EU:n tasolla vuonna 2023

47. korostaa, että EU:n petostentorjuntajärjestelmä on monitasoinen institutionaalinen rakenne, jonka tarkoituksena on havaita, ehkäistä ja torjua petoksia ja muita EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavia väärinkäytöksiä ja joka perustuu monikerroksiseen yhteistyöverkostoon, jonka ensimmäinen taso (OLAF, EPPO, Europol, Eurojust, rahanpesuntorjuntaviranomainen, komissio, tilintarkastustuomioistuin ja Euroopan investointipankki) perustuu EU:n toimielinten, elinten, laitosten ja virastojen väliseen horisontaaliseen yhteistyöhön, kun taas muut tasot perustuvat vertikaalisiin suhteisiin EU:n ja kansallisten viranomaisten sekä EU:n viranomaisten ja kansainvälisten järjestöjen välillä; huomauttaa, että petostentorjuntajärjestelmää on kehitetty vuosien mittaan useilla erillisillä päätöksillä, joiden tuloksena on syntynyt innovatiivinen toimijaverkosto; korostaa, että toimijoiden viime vuosina toteuttamat koordinoidut toimet ovat tuottaneet arvokasta kokemusta, joka olisi otettava huomioon asiaa koskevien asetusten tulevassa tarkistuksessa; korostaa, että perustamalla EPPO luotiin ensimmäinen eurooppalainen syyttäjäviranomainen, joka täydentää OLAFin tutkimustoimintaa, ja että sen operatiivisen toiminnan ensimmäisinä vuosina saadut kokemukset on sisällytettävä asianmukaisesti lainsäädäntökehykseen, jotta käytettävissä olevia välineitä ja resursseja voidaan hyödyntää mahdollisimman kattavasti;

48. arvostaa sitä, että vuoden 2023 PIF-kertomukseen on sisällytetty OLAFin ja EPPOn tärkeimmät hallinnolliset ja oikeudelliset tulokset sen jälkeen, kun parlamentti oli lukuisia kertoja kehottanut raportoimaan kattavammin petostentorjuntajärjestelmän toimijoiden toteuttamista toimista; katsoo kuitenkin, että näiden kahden kertomuksen luonteessa, laajuudessa ja tarkkuudessa oleviin eroihin olisi puututtava ja että yhteistyöalat olisi ilmoitettava selkeästi; katsoo, että OLAFin, EPPOn ja vuoden 2023 PIF-kertomuksen luvuissa olevat erot ovat perusteltuja nykyisissä olosuhteissa; korostaa, että jäsenvaltioiden ilmoittavat viranomaiset voivat ilmoittaa rikostutkinnoista vain, jos asianomaiset oikeusviranomaiset antavat niille siihen luvan, mikä merkitsee sitä, että vaikka EPPO ja OLAF ilmoittavat aktiivisia tutkimuksia koskevista tiedoista, ilmoittavat viranomaiset eivät useinkaan voi tallentaa niitä IMS-tietokantaan, koska niiden on suojeltava luottamuksellisuutta ja varmistettava tutkintatoimien asianmukainen suorittaminen; ymmärtää, että nämä tapaukset johtavat tietojen eroihin (nk. delta-riski), jotka voidaan poistaa vasta, kun tutkimukset on saatu päätökseen ja asiaankuuluvat tiedot on sisällytetty komissiolle annettaviin kertomuksiin tulevaan PIF-kertomukseen sisällyttämistä varten;

49. suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio hyväksyi toukokuussa 2023 korruptionvastaisia toimenpiteitä koskevan paketin, johon sisältyy ehdotus direktiiviksi

---

yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta, EUVL L 1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

[30] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27. huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta, EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.

korruption torjunnasta; katsoo, että korruption torjuntaa ja syytteeseenpanoa on tehostettava, ja kehottaa komissiota valvomaan tehokkaammin toimenpiteiden täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa;

50. suhtautuu myönteisesti 20. syyskuuta 2023 ensimmäistä kertaa kokoontuneen korruption vastaisen verkoston perustamiseen ja katsoo, että korkean korruptioriskin alojen kartoittaminen voisi edistää tehokkaasti EU:n korruptiontorjuntastrategian jatkokehitystä;

51. panee merkille, että helmikuussa 2024 hyväksytyssä neljännessä komission oikeusvaltiokertomuksessa 2023 esitetään jatkotoimia edellisen vuoden oikeusvaltiokertomuksen suositusten johdosta; toteaa, että korruptiota torjuakseen useat jäsenvaltiot ovat päivittäneet tai käynnistäneet kansallisten strategioidensa ja/tai toimintasuunnitelmiensa tarkistamisen, kun taas muut jäsenvaltiot ovat uudistaneet rikoslainsäädäntöä tehostaakseen korruption torjuntaa; toteaa, että monissa jäsenvaltioissa suurin este korruption torjunnassa ovat syyttäjäviranomaisten rajalliset resurssit; kehottaa komissiota edelleen edistämään ja tukemaan jäsenvaltioiden pyrkimyksiä uudistaa ja parantaa rikosoikeudellisten menettelyjen tehokkuutta ja vastata muihin kertomuksessa yksilöityihin haasteisiin; muistuttaa komissiota siitä, että oikeusvaltioperiaatteen edistämiseen tarkoitettuja tehokkaita välineitä, kuten rikkomusmenettelyjä, rahoituksen ehdollisuutta ja SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisia menettelyjä, on käytettävä tehokkaasti;

52. korostaa, että oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen, korruption torjunta mukaan luettuna, on sisämarkkinoilla keskeinen tekijä, joka edistää investointeja, kasvua, työpaikkoja ja innovointia ja suojelee pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä) ja rajojen yli toimivia talouden toimijoita; korostaa, että komissio on vastuussa siitä, että rahoituksen maksamisen edellytyksenä oleva, eri jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisällytettyjen oikeusvaltiota koskevien välitavoitteiden saavuttaminen tarkistetaan huolellisesti; muistuttaa, että demokratiasta, oikeusasioista ja oikeusvaltioperiaatteesta vastaavalla komission jäsenellä, joka toimii tiiviissä yhteistyössä äskettäin nimitetyn talousarviosta, petostentorjunnasta ja julkisesta hallinnosta vastaavan komission jäsenen kanssa, on ensisijainen vastuu yleisen ehdollisuusjärjestelmän täysimääräisestä soveltamisesta; pyytää, ettei komissio käytä jäsenvaltioiden kanssa käytävää ”vuoropuhelua” tai EU Pilot -menettelyä ennalta määrittelemättömänä keinona, jolla voidaan välttää aloittamasta varsinaisia rikkomusmenettelyjä; suhtautuu myönteisesti talousarviosta, petostentorjunnasta ja julkisesta hallinnosta vastaavan komission jäsenen sitoumukseen ottaa seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä käyttöön vahvat oikeusvaltiotakeet;

53. katsoo, että korruptio liittyy erottamattomasti rahanpesuun ja että rahanpesu on yksi tärkeimmistä järjestäytyneiden rikollisten laittoman toiminnan mahdollistajista, koska se antaa heille mahdollisuuden siirtää rikoksestaan saamansa hyöty lailliseen talouteen; pitää myönteisenä joulukuussa 2023 saavutettua alustavaa sopimusta uuden rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen (AMLA) tehtävistä, toimivaltuuksista ja rakenteesta;

54. on samaa mieltä siitä, että 7. joulukuuta 2023 tehty poliittinen sopimus varainhoitoasetuksen uudelleenlaatimisesta vahvistaa EU:n taloudellisten etujen suojaa; huomauttaa, että varhaishavainta- ja poissulkemisjärjestelmän soveltamisalaa on

laajennettu siten, että se kattaa yhteistyöhön perustuvan ja suoran hallinnoinnin ja tarjoaa uusia poissulkemisperusteita; pitää myönteisenä oikeusperustan käyttöönottoa riskienpisteytys- ja tiedonlouhintavälineelle, jota kaikkien jäsenvaltioiden on tarkoitus käyttää kaikissa hallinnointitavoissa; pitää valitettavana, että molemmat toimenpiteet tulevat voimaan vasta vuonna 2028 ja vasta seuraavasta monivuotisesta rahoituskehyksestä alkaen, mutta ymmärtää aikataulun olevan asianmukainen, jotta voidaan taata järjestelmien ja tietokantojen yhteentoimivuus ja antaa jäsenvaltioille mahdollisuus mukauttaa menettelynsä vastaavasti;

55. arvostaa sitä, että komission vuoden 2019 petostentorjuntastrategialle on hyväksytty päivitetty toimintasuunnitelma[31]; panee merkille, että siihen sisältyy 44 toimea, jotka jakautuvat seitsemään aihealueeseen ja kattavat erityisesti digitalisaation, yhteistyön, elpymis- ja palautumistukivälineen, tullipetokset ja tietoisuuden lisäämisen eettisistä ja petostentorjuntakulttuuriin liittyvistä asioista;

56. huomauttaa, että unionin petostentorjuntaohjelma (UAFP) on ainoa meno-ohjelma, joka on tarkoitettu erityisesti EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavien petosten torjuntaan, ja että siitä annetaan petostentorjunnan tehostamiseksi asianmukaista tukea kaikkien jäsenvaltioiden viranomaisille, jotka muodostavat petostentorjuntajärjestelmän ulkoisen tason; toteaa, että UAFP on riittävän joustava, jotta se voi mukautua jatkuvasti muuttuvaan petostentorjuntaympäristöön, ja se on yhdenmukainen nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen seitsenvuotiskauden (2021–2027) kanssa; panee merkille, että tähän mennessä 55 prosenttia kaikesta UAFP:n täytäntöönpanosta on edistänyt digitaalista siirtymää;

57. kehottaa komissiota hyödyntämään UAFP:n menestystä ja kannustaa talousarviosta ja petostentorjunnasta vastaavaa komission jäsentä pitämään UAFP:tä mallina, jota kannattaa laajentaa seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä, sillä hänen toimeksiantokirjeensä mukaan hänen kuuluu varmistaa tuki jäsenvaltioiden pyrkimyksille suojata unionin taloudellisia etuja;

58. panee tyytyväisenä merkille, että vuonna 2023 saatiin ensimmäinen UAFP-assosiaatiopyyntö EU:n ulkopuoliselta maalta eli Ukrainalta, jonka kanssa on neuvoteltu assosiaatiosopimus, joka kattaa maan osallistumisen ohjelmaan ja joka hyväksyttiin maaliskuussa 2024;

59. panee merkille EPPOn toistuvat kehotukset vahvistaa petostentorjuntajärjestelmän asiaankuuluvien osien havaitsemisvalmiuksia ja muistuttaa, että petostentorjuntastrategian mukaisesti on painotettava tietojen analysointia petosten havaitsemisvälineenä; kannustaa komissiota lisäämään IMS-järjestelmän käyttöä välineenä, jolla tuetaan tarkastajien riskianalyysiä tarkastustoimia valmisteltaessa; kehottaa OLAFia lisäämään koulutustarjontaansa komission henkilöstölle, mukaan lukien tarkastajat ja rahoitusprosessiin liittyvät toimijat;

60. on tietoinen siitä, että EPPOn hajautettu rakenne edellyttää vuorovaikutusta kansallisen lainsäädännön ja EU:n lainsäädännön välillä sekä kansallisten viranomaisten ja EPPOn välillä; ymmärtää, että EPPOn toiminta perustuu suoraan sovellettaviin EU:n asetuksiin mutta edellyttää myös asianmukaisten täytäntöönpanotoimenpiteiden hyväksymistä kansallisella lainsäädännöllä, jolla PIF-direktiivi ja muut asiaankuuluvat unionin

[31] COM(2023)0405 ja SWD(2023)0245.

säädökset saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä; kehottaa komissiota varmistamaan, että kansallinen lainsäädäntö on täysin yhdenmukainen EPPO-asetuksen ja PIF-direktiivin kanssa, käynnistämään rikkomusmenettelyjä ja ehdottamaan näiden säädösten tarkistamista, jotta EPPO pystyy hoitamaan tehtävänsä tehokkaammin;

61. panee merkille syyskuussa 2023 esitetyn vaatimustenmukaisuuden arvioinnin[32] tulokset toimenpiteistä, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet järjestelmiensä mukauttamiseksi EPPO-asetukseen[33]; pitää valitettavana, että monet tilanteet eivät edelleenkään ole optimaalisia, ja katsoo, että niihin on puututtava, koska ne heikentävät unionin taloudellisten etujen suojaamisen tehokkuutta rikostutkinnan avulla; viittaa erityisesti kansallisten syyttäjäviranomaisten ja EPPOn väliseen toimivallan jakoon; korostaa myös, että EPPO-asetuksessa säädetään, että mahdollisista EPPOn tapauksista on ilmoitettava suoraan ja ilman aiheetonta viivytystä; kehottaa komissiota tarkistamaan ja valvomaan, että jäsenvaltiot noudattavat täysimääräisesti EPPO-asetusta ja ilmoittavat suoraan ja viipymättä petosepäilyistä EPPOlle sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla;

62. on huolissaan siitä, että monissa jäsenvaltioissa kansallinen viranomainen, joka on nimetty ratkaisemaan EPPOn ja kansallisten viranomaisten väliset erimielisyydet, jotka koskevat toimivaltaa nostaa syyte asiassa, ei ole tuomioistuin; kehottaa komissiota tarkistamaan ja valvomaan, noudattavatko jäsenvaltiot täysin EPPO-asetuksen 25 artiklan 6 kohtaa ja 42 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, joissa edellytetään mahdollisuutta hakea muutosta Euroopan unionin tuomioistuimelta kansallisen viranomaisen päätökseen toimivallan jakamisesta;

63. korostaa, että EPPOn toimien itsenäisyyttä ja riippumattomuutta saattavat rajoittaa yhtäältä kansallisten viranomaisten nykyinen määräysvalta valtuutettujen Euroopan syyttäjien ”tarvittavien” resurssien ja välineiden suhteen sekä toisaalta tarve soveltaa kansallisten viranomaisten säännöksiä ”riittävistä järjestelyistä" sosiaaliturva-, eläke- ja vakuutusturva-asioissa; kehottaa komissiota ehdottamaan asianmukaisia ratkaisuja EPPO-asetuksen tulevassa tarkistuksessa;

64. huomauttaa, että PIF-direktiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä vaihtelee jäsenvaltioittain, mikä joissakin tapauksissa vaikuttaa EPPOn toimivallan käyttöön yli rajojen; kehottaa komissiota varmistamaan PIF-direktiivin asianmukaisen täytäntöönpanon ja ehdottamaan sen tarkistamista saatujen kokemusten perusteella;

65. korostaa, että EPPO-asetuksen 25 artiklan 3 kohta, jossa käsitellään tarkemmin EPPOn toimivallan käyttöä tapauksissa, joissa on kyse PIF-rikoksiin erottamattomasti liittyvistä muista kuin PIF-rikoksista, herättää oikeudellisia ja käytännön kysymyksiä ja edellyttää edelleen virtaviivaistamista, jotta EPPOn oikeudellista kehystä voidaan hyödyntää tehokkaasti; kehottaa komissiota ehdottamaan asianmukaisia ratkaisuja EPPO-asetuksen tulevassa tarkistuksessa;

66. toteaa jälleen[34], että EPPOlla on tärkeä rooli oikeusvaltioperiaatteen turvaamisessa ja korruption torjunnassa unionissa ja kannustaa komissiota seuraamaan tiiviisti

[32] Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12. lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1).
[33] JUST/2022/PR/JCOO/CRIM/0004 – Puitesopimus JUST/2020/PR/03/0001 oikeudellisista analyysipalveluista, mukaan lukien kansallisten täytäntöönpanotoimenpiteiden noudattamisen arviointi oikeus- ja kuluttaja-asioiden toimintalohkoilla.

jäsenvaltioiden ja EPPOn välisen yhteistyön tasoa oikeusvaltiokertomuksissa; kehottaa jälleen EPPOon vielä liittymättömiä jäsenvaltioita liittymään siihen;

67. kehottaa jälleen käynnistämään keskustelun EPPOn toimivallan mahdollisesta selventämisestä sen toimeksiannon puitteissa, sellaisena kuin se on määriteltynä perussopimuksessa, unionin taloudellisten etujen suojaamisen osalta;

68. panee merkille, että vuonna 2023 asiaankuuluvien toimijoiden välinen yhteistyö lisääntyi ja EPPO ja Eurojust tekivät yhteistyötä 26 tapauksessa, jotka olivat vireillä vuoden 2023 lopussa; panee merkille, että EPPO ja Europol tekivät myös vuonna 2023 tehokasta yhteistyötä erilaisissa operatiivisissa asioissa ja että tämä yhteistyö lähes kaksinkertaistui vuonna 2023 ja että Europol antoi tukea 47 tapauksessa EPPOn pyynnöstä;

69. suhtautuu myönteisesti OLAFin ja EPPOn pyrkimyksiin vahvistaa yhteistyötään; ymmärtää, että näiden kahden viraston välillä vaihdetaan tietoja, jotta vältytään samoja asioita koskevilta rinnakkaisilta tutkimuksilta, ja että vuonna 2023 OLAF käynnisti 22 täydentävää tutkimusta ja EPPO pyysi tukea neljään tutkintaan; on tietoinen siitä, että täydentävien tutkimusten (EPPO-asetuksen entisen 12 artiklan f alakohta) ja EPPOn toimintaa tukevien tutkimusten (EPPO-asetuksen entisen 12 artiklan e alakohta) käytöstä syntyvät synergiat eivät ole optimaalisia; kehottaa komissiota aloittamaan vuoropuhelun näiden kahden viraston kanssa ja tutkimaan, miten koordinointia ja yhteistyötä voitaisiin parantaa tarkistamalla tarvittaessa niitä koskevaa sääntelyä;

70. on huolissaan siitä, ettei saatavilla ole analyysejä ja tarkkoja tietoja unionin talousarvion hyväksi toteutetuista takaisinperintätoimista, jotka pitäisi suorittaa sekä OLAFin tutkimusten että EPPOn tutkintatoimien perusteella; on tietoinen siitä, että petostentorjuntajärjestelmän vaikutukset kansalaisten turvallisuuteen ja oikeusvaltioperiaatteen täytäntöönpanoon unionissa eivät rajoitu pelkkään varojen takaisinperintätoimien kvantifiointiin; korostaa kuitenkin, että petostentorjuntajärjestelmän luomiseksi toteutettujen toimien tulosten olisi suuntauduttava mitattavuuteen ja oltava konkreettisia ainakin talousarvionäkökohtien osalta; korostaa, että unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi toteutettujen toimien vaikutusta olisi arvioitava ja se olisi otettava huomioon resurssien jakamisessa ja toimeksiantojen määrittelyssä;

71. on siinä käsityksessä, että komissio ei ole vielä toimittanut tietoja määristä, jotka on peritty takaisin unionin talousarvioon komissiolle EPPO-asetuksen 103 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoitettujen EPPOn toimien johdosta; toteaa, että varojen jäädyttäminen on olennaisen tärkeää EU:n talousarvioon vaikuttavien rikosten torjumiseksi, mutta sitä on täydennettävä varsinaisilla takaisinperintätoimilla; korostaa, että tähän mennessä takavarikoitujen ja menetetyksi tuomittujen määrien välinen ero takaisinperinnässä on merkittävä (vuonna 2023 takavarikoitiin 1,5 miljardia euroa ja tuomittiin menetetyksi 60 miljoonaa euroa) ja että menetetyksi tuomitun määrän ei odoteta palautuvan oletusarvoisesti takaisin unionin talousarvioon; panee merkille, että valtuutettujen Euroopan syyttäjien jäsenvaltioissa toteuttamista takavarikointitoimenpiteistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevista toimenpiteistä mahdollisesti saatavat tulot olisi palautettava EU:n talousarvioon EPPO-asetuksen 38

[34] Euroopan parlamentin päätöslauselmaesitys ”mietintö komission vuoden 2023 oikeusvaltiota koskevasta vuosikertomuksesta” (2023/2113(INI))

artiklan mukaisesti ja ne voitaisiin kirjata EU:n talousarvioon tuloina, joita ei ole sidottu tiettyyn käyttötarkoitukseen[35]; kehottaa komissiota toteuttamaan tarvittavat järjestelyt asianomaisten kansallisten viranomaisten kanssa, jotta nämä määrät voidaan merkitä EU:n talousarvioon;

72. huomauttaa, että OLAFin taloudellisten suositusten mukaisia tosiasiallisia takaisinperintätoimia koskevia tietoja ei julkaista OLAFin vuosikertomuksessa eikä missään muussa komission virallisessa kertomuksessa; pitää valitettavana, että saataville asetetaan vain yhdistettyjä tietoja ja että niissä viitataan OLAFin vuosina 2012–2023 antamiin 2 299 taloudelliseen suositukseen, jotka kattavat noin 9 miljardin euron kokonaismäärän; huomauttaa käytettävissä olevien lukujen analyysin osoittavan, että parantamisen varaa on runsaasti; panee merkille, että OLAFin takaisinperittäviksi suosittamien määrien, komission yksiköiden takaisinperittäväksi vahvistaman määrän ja lopulta tosiasiallisesti takaisin perityn määrän välillä on suuri ero; on huolissaan perusteettomien menojen alhaisesta takaisinperintäasteesta (yhteistyöhön perustuvassa hallinnoinnissa ja välillisessä hallinnoinnissa toteutettavissa toimissa 34 ja 11 prosenttia ja suoran hallinnoinnin piiriin kuuluvassa takaisinperinnässä vain 18 prosenttia); kehottaa komissiota toimittamaan riittävän yksityiskohtaisia tietoja takaisinperinnästä ja arvioimaan takaisinperintävajeen syitä;

EU:n petostentorjuntajärjestelmän ulkoinen taso – keskeiset kansallisen tason toimenpiteet vuonna 2023

73. on siinä käsityksessä, että vuoden 2022 PIF-kertomuksessa annettujen komission suositusten täytäntöönpanon yleistä tasoa jäsenvaltioissa pidetään tyydyttävänä; korostaa kuitenkin, että jäsenvaltioiden välillä on edelleen merkittäviä eroja; on huolissaan erityisesti tapauksista, joissa jotkut jäsenvaltiot eivät ole asianmukaisesti ilmoittaneet sääntöjenvastaisuuksista IMS-järjestelmän kautta; muistuttaa, että nykyisten asetusten mukaan ilmoittaminen on pakollista, ja kannustaa OLAFia vahvistamaan valvonta- ja seurantatoimiaan ilmoittamisen yhdenmukaistamiseksi kaikkialla unionissa;

74. kehottaa komissiota seuraamaan liittymistä valmistelevaa tukea saavien maiden IMS-järjestelmän kautta tapahtuvan ilmoittamisen kattavuutta ja suhtautuu myönteisesti naapuruuspolitiikan ja laajentumisneuvottelujen pääosaston aloitteisiin panna täytäntöön ehdokasmaiden velvoitteet ilmoittaa säännöllisesti sääntöjenvastaisuuksista IMS-järjestelmässä;

75. kannustaa jäsenvaltioita ilmoittamaan IMS-järjestelmässä elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvistä sääntöjenvastaisuuksista tilintarkastustuomioistuimen suositusten mukaisesti; kehottaa komissiota helpottamaan tällaista IMS-järjestelmän käyttöä jäsenvaltioissa tarjoamalla tukea koulutuksen, seminaarien ja parhaiden käytäntöjen vaihdon muodossa;

76. pitää myönteisenä Ruotsin ja Puolan vuonna 2024 antamaa ilmoitusta EPPOn toimintaan osallistumisesta; vaatii, että jäsenvaltioiden, jotka eivät vielä osallistu

[35] Lausunto Euroopan unionin yleisestä talousarviosta varainhoitovuodeksi 2025 – kaikki pääluokat (2024/0176(BUD) – 25.7.2024.

toimintaan, on tehtävä niin viipymättä, ja kehottaa komissiota kannustamaan osallistumista EPPOn toimintaan myönteisillä toimenpiteillä;

77. toteaa jälleen, että jäsenvaltioiden tehoton tai myöhäinen yhteistyö tai kieltäytyminen yhteistyöstä EPPOn ja OLAFin kanssa on peruste ehdollisuusasetuksen mukaisille toimille; kehottaa komissiota ottamaan asianmukaisesti huomioon kaikki EPPOlta ja OLAFilta saadut tiedot tilanteista, joissa jäsenvaltiot eivät noudata velvoitteitaan;

78. katsoo, että kansalliset petostentorjuntastrategiat ovat tehokkain koordinointiväline eri kansallisten, alueellisten ja alakohtaisten viranomaisten ja niiden lukuisten paikallisten yksiköiden välillä, jotka vastaavat petostentorjuntasykliin kuuluvista tehtävistä; panee merkille, että 21 jäsenvaltiota 27:stä ilmoitti vuonna 2023, että niillä oli petostentorjuntastrategia; panee merkille, että 21 jäsenvaltiosta vain kymmenellä oli kattava kansallinen petostentorjuntastrategia[36], ja pitää valitettavana, että kuudella jäsenvaltiolla ei ole minkäänlaista petostentorjuntastrategiaa; pitää hyvin valitettavana tätä erittäin epätyydyttävää tilannetta;

79. katsoo, että jäsenvaltiot hyötyisivät petostentorjuntakehystensä säännöllisestä arvioinnista; kehottaa komissiota kannustamaan jäsenvaltioita tekemään petostentorjuntakehyksistä riippumattomia arviointeja tai vertaisarviointeja johdonmukaisuuden parantamiseksi ja korkeiden standardien noudattamiseksi;

80. kannustaa komissiota ehdottamaan täytäntöönpanokelpoisia aloitteita, joilla selkeytetään jäsenvaltioiden kansallisten petostentorjuntastrategioiden hyväksymisen ja niiden saaman taloudellisen tuen välistä suhdetta, ja harkitsemaan yhteyden luomista näiden kahden välille;

81. muistuttaa, että väärinkäytösten paljastajilla on keskeinen rooli petosten havaitsemisen, tutkinnan ja syytteeseenpanon edistämisessä; panee merkille, että vuoden 2023 loppuun mennessä 24 jäsenvaltiota oli antanut kansallista lainsäädäntöä, jolla väärinkäytösten paljastajia koskeva direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja ilmoittanut saattaneensa direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään; pitää kuitenkin valitettavana, että maaliskuussa 2023 komissio joutui hyväksyttyjen kansallisten toimenpiteiden analysoinnin jälkeen nostamaan unionin tuomioistuimessa kanteen kuutta jäsenvaltiota vastaan, koska ne eivät olleet saattaneet direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään eivätkä ilmoittaneet täytäntöönpanotoimenpiteistä, ja pyytämään tuomioistuinta määräämään taloudellisia seuraamuksia; on huolissaan siitä, että kuutta muutakin jäsenvaltiota vastaan on aloitettu rikkomusmenettely[37]; kehottaa komissiota tehostamaan kansallisten täytäntöönpanotoimien seurantaa ja esittämään asiasta parlamentille kertomuksen;

82. kehottaa komissiota käynnistämään jäsenvaltioihin perustettujen petostentorjunnan koordinointivirastojen (AFCOS) tilanteen seurannan valmistauduttaessa OLAF-asetuksen tarkistamiseen; kannustaa komissiota suunnittelemaan niiden rakenteen, aseman, vastuualueiden ja toimivaltuuksien päivittämistä ja muokkaamista;

[36] Näistä kymmenestä kansallisesta petostentorjuntastrategiasta yksi ei kata kaikkia petostentorjuntasyklin vaiheita, yksi ei sisällä monivuotista näkökulmaa ja kaksi on päivittämisen tarpeessa.
[37] COM(2024)0269, 3. heinäkuuta 2024.

83. panee merkille, että Euroopan investointipankin tutkintaosasto (EIP IG/IN) oli vuoden 2023 loppuun mennessä saattanut EPPOn käsiteltäväksi kymmenen asiaa ja OLAFin käsiteltäväksi 17 asiaa; on tietoinen siitä, että yhteisöt, joiden EIP:n tutkintaosasto on todennut harjoittaneen kiellettyjä käytäntöjä, voidaan sulkea tietyksi ajaksi pois hankintasopimuksista tai muista sopimussuhteista EIP:n kanssa, eli ne voidaan todeta tukikelvottomiksi; panee merkille, että vuonna 2023 nämä poissulkemismenettelyt johtivat viiden talouden toimijan poissulkemiseen vähintään kolmen vuoden ajaksi ja viisi muuta yritystä teki sovintosopimuksen, jossa niiden tukikelpoisuudelle asetettiin ehtoja;

EU:n taloudellisten etujen suojaamisen ulkoinen ulottuvuus

84. pitää myönteisenä komission vastausta parlamentin kehotukseen lisätä naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä – Globaali Eurooppa EU:n ulkopuolisille maille annettavaan apuun myönnettyjen varojen seurantaa ja valvontaa sekä unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan kanssa asiasta annettua yhteistä tiedonantoa[38]; arvostaa komission jatkuvia toimia sen varmistamiseksi, että korruption vastaiset toimenpiteet sisällytetään EU:n ulkoisen toiminnan välineisiin; toistaa suosituksensa keskeyttää budjettituki ja vapauttaa varat, jotka on myönnetty EU:n ulkopuolisille maille, myös ehdokasmaille, joissa viranomaiset eivät selvästikään toteuta todellisia toimia laajalle levinneen korruption torjumiseksi, vaarantamatta siviiliväestölle annettavaa tukea;

85. panee merkille, että Ukraina tarvitsee edelleen merkittävää tukea seuraavasta monivuotisesta rahoituskehyksestä ja että mahdollisen kestävän rauhansopimuksen myötä Ukraina tarvitsee tukea sodanjälkeiseen jälleenrakentamiseen, myös keskushallinnon palveluihin ja uudistuksiin; katsoo, että Ukrainan tukivälineen kolmea pilaria voitaisiin muokata vastaavasti ja että jälleenrakentaminen olisi sovitettava jäsenyysvaatimuksiin; kehottaa komissiota ottamaan käyttöön asianmukaisia toimenpiteitä, mukaan lukien perusteellisemmat tarkastukset, sen varmistamiseksi, että Ukrainalle ja naapurimaihin lähetettyjä EU:n varoja seurataan ja valvotaan asianmukaisesti ja että ne hyödyttävät eniten apua tarvitsevia;

86. korostaa, että budjettituen keskeyttäminen EU:n ulkopuolisissa maissa, ehdokasmaat mukaan lukien, on asianmukainen toimenpide, jos laajalle levinneen korruption torjumiseksi ei toteuteta todellisia toimia; odottaa, että korruption torjunta asetetaan painopisteeksi liittymistä valmistelevissa neuvotteluissa samoin kuin valmiuksien kehittäminen esimerkiksi erityisten korruptiontorjuntaelinten kautta; pyytää komissiota varmistamaan siviiliväestön avustamisen mahdollisuuksien mukaan vaihtoehtoisten kanavien kautta, myös tapauksissa, joissa rahoitus on keskeytetty;

°

° °

87. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

[38] JOIN(2023)0012, 3. toukokuuta 2023.

PERUSTELUT

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (325 artiklan 5 kohdan) mukaan komissio laatii EU:n taloudellisten etujen suojaamista koskevan vuosikertomuksen (PIF-kertomus), jossa esitetään yksityiskohtaisesti EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla toteutetut toimenpiteet EU:n talousarvion suojaamiseksi petolliselta menettelyltä. Tässä kertomuksessa, joka perustuu jäsenvaltioiden toimittamiin tietoihin, tuodaan esiin riskialtteimmat alat. Näin mahdollistetaan kohdennetut toimet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi tehokkaammin. PIF-kertomus on keskeinen väline avoimuuden, vastuuvelvollisuuden ja toimintapolitiikan suunnan kannalta.

EU:n taloudellisten etujen suojaamiseen kohdistuu merkittäviä haasteita yhä monimutkaisemmassa ja nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Teknologian, rahoitusjärjestelmien ja maailmanlaajuisten rikollisverkostojen nopea kehitys edellyttää EU:lta ripeää mukautumista uusiin uhkiin. Lainsäädännön hajanaisuus ja kansallisten petostentorjuntaelinten resurssivaje haittaavat petostentorjuntaa. Lujitetut kansalliset järjestelmät ovatkin olennaisen tärkeitä EU:n petostentorjuntatoimenpiteiden tehokkaan täytäntöönpanon kannalta. Kansainvälisten tutkimusten monimutkaisuus erityisesti rahavirtojen jäljittämisessä korostaa komission, EPPOn, Europolin, OLAFin ja kansallisten viranomaisten välisen tiiviin yhteistyön merkitystä. Kyberrikollisuuden lisääntyminen ja tekoälyn hyödyntäminen rikollisessa toiminnassa aiheuttavat ennennäkemättömiä riskejä EU:n talousarviolle. Kaikista näistä syistä petostentorjuntajärjestelmän on pysyttävä tämän kehityksen tahdissa, ja sitä on tuettava kehittämällä huipputasoisia välineitä ja strategioita.

Valiokunta-aloitteisissa mietinnöissä korostetaan, että EU:n petostentorjuntajärjestelmää on kiireellisesti vahvistettava ja nykyaikaistettava ottaen huomioon uudet haasteet ja mahdollisuudet.

Keskeisenä painopisteenä on petostentorjuntajärjestelmän hallinnointi, jonka on oltava tukevalla pohjalla ja mukautettavissa, jotta voidaan varmistaa tehokas koordinointi järjestelmän osien välillä erityisesti Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisen ja sen tähän mennessä saamien käytännön kokemusten pohjalta. Petostentorjuntajärjestelmää on olennaisen tärkeää mukauttaa sisällyttämällä EPPOn rooli siihen saumattomammin, jotta voidaan parantaa rajatylittäviä tutkimuksia ja varmistaa johdonmukaisuus EU:n taloudellisten etujen suojaamisessa.

Yhtä tärkeää on petostentorjuntatoimenpiteiden mukauttaminen uusiin teknologioihin. Koska rikolliset hyödyntävät yhä enemmän kehittyneitä tietoteknisiä välineitä ja tekoälyä EU:n varojen ohjaamiseksi muualle, petostentorjuntajärjestelmässä on investoitava sen teknologisiin valmiuksiin. Tähän sisältyy menettelyjen digitalisointi, tietokantojen yhteentoimivuus ja tekoälyn ottaminen mukaan petosten havaitsemiseen ja ehkäisemiseen.

Lisäksi petostentorjuntatoimien rahoitusvaikutukset on maksimoitava tehostamalla aiheettomasti suoritettujen maksujen ja menetetyksi tuomittujen varojen takaisinperintää.

Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää parempaa yhteistyötä, yhdenmukaistettuja järjestelmiä ja horjumatonta sitoutumista avoimuuteen ja lahjomattomuuteen sekä EU:n että kansallisella tasolla. EU voi järjestäytynyttä rikollisuutta, korruptiota ja eturistiriitoja torjumalla varmistaa, että sen taloudelliset edut turvataan kaikkien Euroopan kansalaisten hyväksi.